

Emlékezés egy „abszolút” mérnökre

SZÉKELY-DOBY SÁNDOR

szekelydoby@freemail.hu

Neve: Nemes Tihamér

Foglalkozása: mérnök

Született: 1895. április 29-én Budapesten

Meghalt: 1960. március 30-án Budapesten

Ki is volt tulajdonképpen az 50 éve elhunyt Nemes Tihamér? Ha most összegyűjthetnénk régi ismerőseit, munkatársait, bizonyára egymás szavába vágnának:

- a hazánkban legelterjedtebb CB-35-ös típusú asztali telefonkészülék egyik konstruktöre,
- a hazai televíziózás megteremtésének egyik úttörője,
- a klasszikus számító- és kibernetikai gépek kiváló szakértője,
- a logikai és játszma-játszó gépek egyik legkiválóbb ismerője,
- az emberi szervezet és a gépi szerkezetek közötti analógiák szenvedélyes kutatója.

Munkásságát első sorban találmányai fémjелеzik. Hőtechnikai találmányával, a hőszivattyúval megelőzte korát, jelentőségét csak később ismerték fel. Szabadalmat kapott elektronikus („éter”-)orgonájára, melynek egy oktávját el is készítette. Szabadalmaztatta a saját találmányú kettős optikai rendszerrel kialakított 625 soros „flying-spot” filmközvetítő egységet. Az emberi szervezet és a gépi szerkezet közös vonásait kutatva 1935-ben feltalált egy beszédíró gépet, majd járógép-találmányával keltett feltűnést.

Tervezett különféle játszma-játszó gépeket; egyik tanulmányában a kétlépéses sakkeladványok megfejtésének az algoritmusát tárgyalta és közölte erre szolgáló gépének a blokk-sémáját is. (Nemes Tihamér nem érte meg a félvezetés technika robbanásszerű elterjedését. Gépei az akkor rendelkezésre álló mechanikus, elektromechanikus és elektronikus elemekből megalkotható leghatékonyabb, legkorszerűbb szerkezeteknek tekintethetők.)

Nem volna megfelelő képünk az egyéniségéről, ha csak életrajzszerűen felsorolnánk, hol tanult és mit dolgozott. Ám annyi bizonyos, hogy hatással voltak rá kiváló műegyetemi tanárai (többek között Bánki Donát, Kürschák József és Zipernowsky Károly), akik révén nemcsak a diplomáját szerezte meg 1917-ben, hanem akiktől egy életre kiható mérnöki szemléletmódot is kapott.

Mint a Standard-gyár fiatal mérnöke személyesen is megismerkedtem vele. Édesapám, akivel majdnem pontosan egyidősek voltak, s kis híján évfolyamtársak is, gyanította, hogy ő valószínűleg azonos azzal a Nemes Tihamérral, aki évek hosszú során át volt – az egyetemi életet, annak bohóságait és bosszúságait kifigurázó – „Vicinális Dugóhúzó” szerkesztőbizottságának a tagja. A gépészmérnökök e nevezetes lapjának az 1928-as évfolyamában azután meg is találtuk Nemes Tihamér egy önarckép-grafikáját, az alábbi szöveggel: „Fenti képünk egy darab Nemes Tihamért ábrázol Vicinális Dugóhúzó szerkesztői mivoltának 7. évfordulója alkalmából. Foglalkozásra nézve gépészmérnök, akit az oklevelesek szigorlónak néznek, a szigorlók festőnek, a festők jó zenészeknek, a zenészek kiváló művésznek, a művészek viszont abszolút mérnöknek tudják. Balkézzezzel rajzol, jobb szemén óraüveggel.”

*Nemes Tihamér
önarckép-grafikája
a „Vicinális Dugóhúzó”
1928-as számában,
(45. oldal)*

Utóbb magam is meggyőződtem arról, hogy a Vicinális Dugóhúzó megállapítása nem légből kapott. Tihi bácsi a matematikától a műszaki területekig, a zenétől az orvostudományig kiterjedt és széleskörű ismeretanyaggal rendelkező szaktekintély volt. Ezért azután valami olyan kép alakult ki bennem, hogy ha Nemes Tihamér néhány évszázaddal korábban Észak-Olaszországban született volna, talán ő lett volna Leonardo da Vinci. Akkoriban valóban úgy gondoltam; Nemes Tihamért polihisztor-skatulyába kell besorolni, aki minden tudománynak és művészetnek a kiváló művelője.

